

WPROWADZENIE.

U PODSTAW SYNTEZY WIEDZY. O SZLIFOWANIU NARZĘDZI MYŚLENIA WEDLE JANA FRANCISZKA DREWNOWSKIEGO

Jan Franciszek Drewnowski (1896–1978) był filozofem zaliczanym do środowiska szkoły lwowsko-warszawskiej, współtwórcą koła krakowskiego (obok ks. J. Salamuchy, o. J.M. Bocheńskiego, B. Sobocińskiego), oficerem wojska polskiego (uczestnikiem wojen światowych i wojny w roku 1920), pracownikiem wydawnictw technicznych. Drewnowski doktoryzował się u T. Kotarbińskiego, jego *niedoścignionym mistrzem* był Stanisław Leśniewski. Był jednym z pierwszych słuchaczy akademickich wykładów Leśniewskiego. Studiował na Wydziale Filozoficznym Uniwersytetu Warszawskiego: matematykę, logikę matematyczną i – jak to wtedy nazywano – filozofię naukową. Tam właśnie spotkał ks. Jana Salamuchę, który zaimponował Drewnowskiemu naukową erudycją, a intelektualną uczciwością skierował go od ateizmu ku katolickiej mistyce. W ten sposób Drewnowski wpisał się w grono intelektualnych konwertytów XX wieku, co ma znaczenie także dla jego dorobku.

Na problematykę, której Drewnowski poświęcił swoje zainteresowania, składają się zagadnienia *stricte* logiczne i metodologiczne (głównie z zakresu stosowalności logiki w nauce), filozoficzne oraz teologiczne. Główne jego dzieło – *Zarys programu filozoficznego* – to wyraz osobistych poglądów i pomysłów Drewnowskiego. W istocie chodziło mu o sformułowanie w nowoczesnym języku budowanym na wzór języków współczesnej logiki, całej dotychczasowej wiedzy oraz o takie dalsze rozwijanie różnych jej gałęzi, by stanowiły one integralny uniwersalny system wiedzy. Swoje dzieło pozostawił

niedokończone. O perspektywach idei syntezy wiedzy tak pisał w artykule *U podstaw nowoczesnej syntezy filozoficznej* (1958): „Wtedy zdawało się nam w naszych marzeniach, że wiemy, jak realizować tę syntezę (...) Ale czy dziś kto podziela nasze przypuszczenia?”¹.

Pod wpływem tego pytania zrodził się pomysł zorganizowania trzech konferencji poświęconych Drewnowskiemu jako logikowi, filozofowi oraz teologowi. Niniejsza publikacja jest częściowym zapisem pierwszej z nich, która odbyła się w Wyższym Seminarium Duchownym Diecezji Bydgoskiej w dniach 12–13 kwietnia 2018 roku pt. *U podstaw syntezy wiedzy. O szlifowaniu narzędzi myślenia wedle Jana Franciszka Drewnowskiego*. Patronat honorowy konferencji objął syn ś.p. Franciszka Drewnowskiego, Pan Jacek Drewnowski. Obrady podzielono na pięć sesji zatytułowanych kolejno: 1. *Teoretyczne podstawy: Człowiek i myśliciel*, 2. *Elementy logiki*, 3. *Rozumienie nauk formalnych*, 4. *Praktyczne zastosowania: Ku uściśleniu filozofii*, 5. *Ku unowocześnionej filozofii i teologii*. Zaproszeni goście wygłosili następujące referaty: Ryszard Maciołek (WSG), *J.F. Drewnowskiego koncepcja znaku*, ks. Marek Porwolik (UKSW), *Stosunek zawierania się w systemach znakowych J.F. Drewnowskiego*, Roman Murawski (UAM), *J.F. Drewnowskiego filozofia matematyki i logiki*, Janusz Kaczmarek (UŁ), *O stosowaniu narzędzi i struktur formalnych w filozofii. Ontologia formalna. Ontologia topologiczna*, Kordula Świątorzecka (UKSW), *Jana F. Drewnowskiego nowe aksjomatyki dla Mereologii*², M. Lechniak (KUL), *S. Kamiński i J.F. Drewnowski o stosowaniu logiki w filozofii*, o. Marcin Tkaczyk (KUL), *Program koła krakowskiego z punktu widzenia współczesnej logiki*, Jacek J. Jadacki (UW) *Kilka uwag o tekstach Drewnowskiego* (odczytała K. Świątorzecka),

1 J. F. Drewnowski, *U progu nowoczesnej syntezy filozoficznej*, w: Tenże, *Filozofia i precyzja. Zarys programu filozoficznego i inne pisma*, TN KUL, Lublin 1996, 180.

2 Uzupełniona treść wystąpienia została przedstawiona w pracy: K. Świątorzecka, M. Łyczak, *Mereology with Super-Supplementation Axioms. A reconstruction of the unpublished manuscript of Jan F. Drewnowski*, *Logic and Logical Philosophy* 2019, DOI: 10.12775/LLP.2019.034 (w druku).

ks. Zbigniew Wolak (UPJPII), *Logiczne i metodologiczne aspekty koncepcji analogii J.F. Drewnowskiego*. Wprowadzeniem do całości był cenny dwugłos wspomnieniowo-refleksyjny: Stanisława Majdańskiego (KUL), *Spotkania z Filozofem. Świadectwo z odrobiną refleksji*, oraz Jacka Drewnowskiego, *Ojciec, jakim go pamiętam*.

Niniejszy tom zawiera w zmienionej wersji niektóre z tamtych referatów: M. Tkaczyk, *Geneza koła krakowskiego*, S. Majdański, *Wokół postaci i myśli Jana Franciszka Drewnowskiego – z moich wspomnień i refleksji*, M. Lechniak, *Stosowanie logiki w filozofii. O dyskusji między Stanisławem Kamińskim i Janem F. Drewnowskim*, R. Murawski, *Jana Franciszka Drewnowskiego filozofia matematyki i logiki*, J. Kaczmarek, *O stosowaniu narzędzi i struktur formalnych w filozofii. Ontologia formalna. Ontologia topologiczna*. Do tomu dodano też tekst U. Wybraniec-Skardowskiej pt. *Logic of faith and deed. The idea and an outline of the theoretical conception*, pozostający w ścisłym związku z zagadnieniami bliskimi samemu Drewnowskiemu.

Konferencja miała na celu oddać sprawiedliwość człowiekowi, który przez dyletantów nie raz był posądzany bądź o niedostateczną znajomość logiki, bądź o nadmierną pasję do niej (choć sam wielokrotnie podkreślał, że logika nie daje *zbarwczego oczyszczenia* i ostrzegał przed *batwochwalczą czcią* symboli). Była ona też zamierzona jako zadośćuczynienie niespełnionej prośbie Drewnowskiego, skierowanej w roku 1967 listownie do Alfreda Tarskiego. Drewnowski sformułował w swoim liście spis pytań dotyczących zagadnień stosowania logiki symbolicznej, rozumienia pojęć zbioru i kategorii, stosowania autorskiej „parterowej” symboliki, filozofii procesu Whiteheada i aktualnej literatury logicznej. Pytania te miały związek z zasadniczymi zrębami twórczości Drewnowskiego. W uznaniu naukowego autorytetu Tarskiego, prosił o odpowiedzi i tak motywował swoją prośbę: „Ukończyłem 70 lat i mam chore serce, tak iż raczej trzeba się »pakować«. Ponieważ zaś wśród najmłodszych moich znajomych są osoby interesujące się niektórymi moimi poglądami na stosowalność logiki symbolicznej do filozofii, chciałbym upewnić się, czy po 30

latach coś z tych moich poglądów wytrzymał krytykę naukową. Nie chciałbym bowiem »uwodzić« młodych ludzi na bezdroża, ani w ogóle pozostawiać w »spuściznie« zagadnień, które są jawnie błędnie postawione”³. Adresat nigdy nie odpisał. Chcieliśmy, aby konferencyjne referaty i dyskusje zastąpiły w jakiejś części to milczenie.

Składamy serdeczne podziękowania ekonomowi Diecezji Bydgoskiej, ks. prał. Przemysławowi Książkowi, który za zgodą ks. bp. Jana Tyrawy sfinansował konferencję, rektorowi WSD DB, ks. dr. Marcinowi Puziakowi za gościnę w Seminarium, także redakcji *Studia Philosophiae Christianae* za opublikowanie przygotowanych do druku tekstów.

Redaktorzy tomu
Michał Adamczyk i Kordula Świętorzecka

³ J. F. Drewnowski, *List do Alfreda Tarskiego z maja 1967 roku*, archiwum rodzinne.